

SİNOP İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ NEZARETHANELERİ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2024/55

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 5/9/2024 tarihli ve 2024/937 sayılı kararıyla oy birliğiyle kabul edilmiştir.

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	2
A. İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethaneleri.....	2
B. Polis Merkezi Amirliği Nezarethaneleri.....	6
III. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	8
A. Değerlendirme.....	8
B. Tavsiyeler.....	8
1. İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler.....	8

KISALTMALAR

- AIÖK/CPT** : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
- BM** : Birleşmiş Milletler
- CMK** : Ceza Muhakemesi Kanunu
- m** : metre
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- para.** : Paragraf
- PolNet** : Polis Bilişim Ağı
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'ü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in amacı *"Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır."*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *"İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi"* ifade etmektedir.

4. Suç işlediği şüphesini gösteren somut delillerin varlığı halinde kişinin kolluk kuvvetleri tarafından özgürlüğünden yoksun bırakılmasına ilişkin genel hükümler 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda (CMK) düzenlenmiştir. CMK'nin 99'uncu maddesinde *"Gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözaltı işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözaltına alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözaltına alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kuralların yönetmelikle gösterileceği"* hükme bağlanmıştır.

5. 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesine göre

nezarethaneler “*Şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri*” ifade etmektedir.

6. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin tutulduğu nezarethanelere ziyaretler düzenlemek TİHEK’in görev ve yetki alanı kapsamındadır.

7. Anılan görevin icrası kapsamında, 17/4/2024 tarihinde Sinop İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethanelerine **habersiz** bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ..., Psikolog ... ile talep üzerine görevlendirilen Hekim ... yer almıştır.

8. Ziyaret, İdare ile yapılan ön görüşme ile başlamıştır. Görüşmede TİHEK ve UÖM hakkında genel bir bilgilendirme yapılmış, gerçekleştirilecek ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş ve İdareden İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde bulunan şubeler ve bu şubelerin gerçekleştirdikleri iş ve işlemler hakkında genel bilgiler edinilmiştir. Görüşmenin ardından İl Emniyet Müdürlüğü ana hizmet binasında bulunan nezarethaneler ve daha sonra Polis Merkezi Amirliğinde bulunan nezarethaneler ziyaret edilmiştir. İl Emniyet Müdürü ile son görüşme yapılarak ziyaret sonlandırılmıştır.

9. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 8/2/2024 tarihli ve 2024/230 sayılı kararı ve Başkanlık Makamının 2/4/2024 tarihli ve 35124 sayılı oluruna istinaden 17/4/2024 tarihinde, Sinop İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethanelerine gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethaneleri

10. İl Emniyet Müdürlüğü hizmet binası 2007 yılında hizmete açılmıştır. Müdürlük binasının merkezi konumda olması sebebiyle toplu taşıma araçlarıyla ulaşım kolaylıkla sağlanmaktadır.

11. İl Emniyet Müdürlüğü hizmet binasında bulunan nezarethaneler Asayiş Şube Müdürlüğü, Narkotik Şube Müdürlüğü, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü, Siber Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü,

Güvenlik Şube ve Göçmen Kaçakçılığı ile Mücadele Müdürlüğü ile Hudut Kapıları Şube Müdürlüğü tarafından kullanılmaktadır.

12. Ziyaret esnasında nezarethanelerde tutulan olmadığı görülmüştür.

13. İdare tarafından tutulan sayısının fazla olması durumunda Polis Merkezi Amirliği veya Sinop İl Jandarma Komutanlığı nezarethanelerinin kullanıldığı belirtilmiştir.

14. İdare tarafından Çocuk Şube Müdürlüğü bünyesinde uygun yer bulunmadığından suça karışmamış ancak muhafaza altında bulunması gereken 0-13 yaş aralığı erkek çocukların çocuk evlerinin ilk kabul biriminde, 14-18 yaş aralığındaki erkek çocukların huzurevlerinin ilk kabul biriminde, 0-18 yaş aralığı kız çocukların ise çocuk evlerinin ilk kabul biriminde misafir edildiği belirtilmiştir.

15. İdare tarafından tutulanlar arasında sağlık, yaşlılık, hamilelik, engellilik vb. özel durumlar olduğunda Cumhuriyet Savcısına bilgi verildiği ve talimat doğrultusunda hareket edildiği belirtilmiştir.

16. İl Emniyet Müdürlüğü hizmet binasında bodrum katta 7 nezarethane odasının olduğu görülmüştür. İdare tarafından 1 nezarethane odasının doğal ışık almadığı gerekçesiyle 2020 yılında yapılan mülki denetleme sonrası kapatılarak depo olarak kullanıldığı ve aktif olarak 6 nezarethane odasının kullanıldığı belirtilmiştir. Nezarethane odalarının her birinin eni 3.30 metre (m), boyu 5.90 m ve yüksekliği 3.70 m ölçülerine sahiptir.

17. İl Emniyet Müdürlüğü hizmet binasının girişinde engelli rampasının bulunduğu görülmüştür.

18. İdare tarafından kadın tutulan olması durumunda farklı nezarethane odasının kullanıldığı belirtilmiş ancak ziyaret esnasında nezarethane odalarında cinsiyet ayrımına ilişkin tabelanın mevcut olmadığı görülmüştür. Ziyaret sonrasında İdare tarafından iletilen bilgi, belge ve fotoğraflardan nezarethane odalarının girişine cinsiyet ayrımına ilişkin tabela asıldığı görülmüştür.

19. Ziyaret Heyeti tarafından her bir nezarethane odasında bulunan 2 adet yatma yerinin yumuşak ve silinebilir kumaş şilte ile kaplı olduğu görülmüştür. Nezarethane odalarında kullanılan yastık ve battaniyelerin her yatma yerinin başında katlanmış şekilde bulunduğu, fazla yastık ve battaniyelerin görevlilerin bulunduğu bölümdeki dolap içerisinde kullanıma hazır şekilde tutulduğu görülmüştür. Ziyaret Heyeti tarafından nezarethane odalarında bulunan bazı battaniyelerin kenarlıklarının kesilmediği ve tutulanların kendine zarar vermesine sebebiyet verebileceği değerlendirilmiştir.

20. İdare, kullanılmış yastık ve battaniyelerin temizliğinin Polis Evi Şube Müdürlüğü tarafından yapıldığını ve nezarethane odalarının her kullanım sonrası ve ihtiyaç duyulduğunda

temizlik görevlileri tarafından temizlendiğini belirtmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede yastık ve battaniyelerin temiz olduğu ve nezarethane odalarının temiz ve düzenli olduğu görülmüştür.

21. Nezarethane odalarında acil çağrı butonu olmadığı görülmüştür. İdare tarafından nezarethanede tutulan olması durumunda görevli odasında personel bulunduğu ve tutulanların kameralara işaret ederek ya da seslenerek personelle iletişim kurabildiği belirtilmiştir.

22. Nezarethanelerde tutulanların ibadetlerini yerine getirebilmesi amacıyla seccadelerin dolaplarda mevcut olduğu görülmüş, İdare tarafından tutulanların talep etmesi halinde kendilerine verildiği belirtilmiştir.

23. Nezarethane bölümünde erkek ve kadınlar için ayrı ayrı birer tuvalet ve banyo bulunduğu görülmüştür. Ziyaret Heyeti tarafından sıcak ve soğuk suyun aktığı görülmüş ancak kadın tuvaletinde sabun, tuvalet kağıdı gibi hijyen malzemelerinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra tuvalet ve banyolarda tutunma barı gibi erişilebilirliğe ilişkin düzenlemelerin olmadığı görülmüştür.

24. Nezarethane odalarının her birinde doğal aydınlatma olarak tel örgülü aydınlatma penceresinin ve yapay aydınlatma olarak her odada personel tarafından açılıp kapatılabilecek lambaların bulunduğu ancak bazı odalardaki lambaların çalışmadığı görülmüştür.

25. Nezarethane odalarının ısınması ortak koridorda bulunan ve doğalgaz ile çalışan kalorifer sistemi aracılığıyla; havalandırmanın ise ortak koridorun her iki kısmında bulunan mazgalı pencereler aracılığıyla sağlandığı görülmüştür.

26. İdare tarafından nezarethanelerin periyodik olarak ilaçlanmadığı ancak odaların kullanım sıklığı ve bulaşıcı hastalıklar göz önünde bulundurularak ilaçlama yapıldığı belirtilmiştir.

27. İl Emniyet Müdürlüğü hizmet binasında yangın alarm sistemi ve yangın merdiveni mevcut olup Ziyaret Heyeti tarafından nezarethane bölümünde yangın tüplerinin olduğu ve gerekli bakımlarının yapıldığı görülmüştür.

28. İdare tarafından tutulanların yemek ve içme suyu ihtiyacının günde üç öğün olmak üzere Polis Evi Şube Müdürlüğüne sağlandığı ve ilave içme suyu taleplerinin de karşılandığı belirtilmiştir. İdare tarafından ziyaret tarihine kadar olan sürede nezarethanede özel beslenme ihtiyacı olan bir tutulan olmadığı, böyle bir durumda özel beslenme usulüne riayet edilebileceği ifade edilmiştir.

29. İdare tarafından tutulan kişinin nezarethaneye konulmadan önce doktor kontrolüne götürülerek darp cebir raporu alındığı ayrıca tutulduğu her gün ve nezarethaneden çıkış işlemleri yapılmadan önce doktor muayenesinin yapıldığı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra acil

tıbbi yardım gerektiren hallerde Müdürlükte ilk yardım kursu alan personelin müdahalede bulunduğu ve profesyonel tıbbi yardım için 112 Acil Çağrı Merkezinin arandığı ifade edilmiştir.

30. İdare tarafından tutulanların üst arama işlemi sırasında sürekli ilaç kullanım durumları hakkında bilgi alındığı, doktor raporuna istinaden ilaç kullanan tutulanların listesi ve hangi ilaçları ne sıklıkla almaları gerektiğinin belirlendiği ve tutulanların üzerinde bulunan ilaçların personelce muhafaza altına alındığı ve vaktinde kullanmalarının sağlandığı belirtilmiştir.

31. İdare tutulanların üst aramasında üzerinden çıkan eşyaların zarf veya delil poşetine konulduğunu ve kime ait olduğunun yazıldığını, tutanak tutularak ilgili şube müdürlüğü bünyesinde muhafaza edildiğini ifade etmiştir.

32. Ziyaret Heyeti tarafından Müdürlük girişinde dilekçe ve şikâyet kutusu bulunduğu görülmüştür. İdare tarafından nezarethanede tutulanların taleplerini personele söyleyebildiği, genelde tutulanların sigara kullanma yönünde talepte buldukları belirtilmiştir.

33. İdare tarafından İl Emniyet Müdürlüğü hizmet binasının çevresinde, bina ve kat girişlerinde, sistem odalarında ve eklentilerinde olmak üzere toplam 24 adet güvenlik kamerası bulunduğu, nizamiye girişinde 7/24 görevli personelin bulunduğu belirtilmiştir. Güvenlik kameralarının geniş açılı ve gece görüş özelliğine sahip olduğu, 30 gün kayıt yaptığı ve adli olaylarla ilgili kayıtların 5 yıl boyunca saklandığı belirtilmiştir. Kamera kayıt sisteminin Emniyet Genel Müdürlüğü hizmetinde bulunan kesintisiz güç kaynağı sistemine bağlı olduğu, elektrik akımının uzun süreli kesilmesi halinde yedek olarak jeneratör sistemine de bağlandığı belirtilmiştir. Kamera kayıtlarının Asayiş Şube Müdürlüğü bünyesindeki nöbetçi memurluk bölümünde ve nezarethane bölümündeki monitörlerden izlenebildiği belirtilmiştir.

34. Ziyaret Heyeti tarafından nezarethane odalarının her birinde birer kamera ve koridorda 3 adet kameranın bulunduğu ve kör noktanın olmadığı görülmüştür. Geçmişe yönelik kayıtlarda yapılan incelemede ise 23 gün öncesine ait (26 Mart 2024 tarihi) kayıtlara erişilebilmiştir. İdare tarafından sisteme yeni kameraların eklenmesi sebebiyle kamera kayıt sürelerinin kısaldığı belirtilmiştir.

35. İdare tarafından her şube müdürlüğüne ait ayrı ayrı Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter'in tutulduğu, kayıtların ayrıca PolNet (Polis Bilişim Ağı) sistemi üzerindeki nezarethane modülüne de kaydedildiği belirtilmiştir. Belirli periyotlarla Cumhuriyet Savcısı tarafından defterin kontrol edildiği ve imza altına alındığı ifade edilmiştir.

36. Ziyaret Heyeti tarafından her şube müdürlüğüne ait Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter'de yapılan incelemede defterlerin düzenli şekilde tutulduğu ve Cumhuriyet Savcısı tarafından belirli dönemlerde kontrol edildiği görülmüştür.

37. Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter'e göre kamera kayıt süresi içerisinde tutulan kişi olmaması sebebiyle defter ile kamera kayıtları karşılaştırılamamıştır.

38. İdare tarafından ziyaret tarihinde Müdürlükte ayrı bir müdafî görüşme odasının bulunmadığı, ihtiyaç halinde çay ocağında görüşmelerin yapıldığı ve odada kameranın bulunmadığı belirtilmiştir. İdare ile yapılan son görüşmede bu durum aktarılmış, ziyaretten sonra iletilen bilgi ve belgelere göre bir odanın müdafî görüşme odası olarak belirlendiği ve bu odada izleme ve dinlemenin yapılmadığı anlaşılmıştır.

39. Müdürlükte 3 ifade alma odasının olduğu, odaların 1'inin Aile İçi Şiddet Birimine tahsis edildiği belirtilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından her bir ifade alma odasında ses kaydı özelliği olan kameraların olduğu, "Burada sesli ve görüntülü kayıt yapılmaktadır." ifadesini içeren bilgilendirme afişlerinin asılı olduğu ve Türkçe, İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça ve Arapça dillerinde Sanık Hakları Formu'nun yer aldığı görülmüştür.

40. Nezarethane bölümündeki personel odasında Nezarethane Talimatnamesinin duvarda yer aldığı ancak tutulanların erişebilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmiştir. Müdürlükte ayrıca Türkçe, İngilizce ve Arapça dillerinde bilgilendirici broşürlerin bulunduğu görülmüştür.

41. İdare her şube müdürlüğünde kadın personelin görevli olduğunu ayrıca il genelinde her ay nöbetçi kadın personel listesinin oluşturulduğunu ve kadın tutulan olması durumunda sorun yaşanmadığını ifade etmiştir.

42. Müdürlükte son bir yıldır işkence ve kötü muamele iddiasıyla personel hakkında bir şikâyet, disiplin işlemi veya soruşturma yürütülmediği öğrenilmiştir.

43. İdare tarafından personele yönelik fiziki ve çevrimiçi hizmet içi eğitimlerin düzenlendiği, Eğitim Şube Müdürlüğü tarafından planlama yapılarak son bir yıl içerisinde insan hakları, hassas gruplara mensup bireylerle iletişim gibi konularda eğitimlerin verildiği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra personelin BM İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi İçin El Kılavuzu (İstanbul Protokolü) içerir şekilde işkence ve kötü muameleyi inceleme ve belgelendirme eğitimi almadığı anlaşılmıştır.

B. Polis Merkezi Amirliği Nezarethaneleri

44. Ziyaret Heyeti tarafından Amirlik bünyesinde biri tek kişi kapasiteli ve diğeri 2 kişi kapasiteli olmak üzere 2 nezarethane odasının bulunduğu, her odada yumuşak ve silinebilir kumaş şilte ile kaplı yatma yerinin olduğu görülmüştür. Nezarethane odalarında yastık ve

battaniyenin bulunduğu ve temiz oldukları görülmüştür. İdare tarafından her kullanım sonrasında yastık ve battaniyelerin yıkandığı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra Ziyaret Heyeti tarafından bazı battaniyelerin kenarlıklarının kesilmediği ve tutulanların kendilerine zarar verme ihtimali olabileceği değerlendirilmiştir.

45. Ziyaret esnasında nezarethanelerde tutulan olmadığı görülmüştür.

46. Nezarethane odalarında acil çağrı butonu olmadığı tespit edilmiştir. İdare tarafından nezarethane bölümünün yakınında sürekli bir personelin bulunduğu ve tutulanların seslenerek iletişim kurabildiği belirtilmiştir.

47. Nezarethane bölümünde erkek tutulanların kullanması için 1 tuvalet, banyo ve lavabonun olduğu ve hijyen malzemelerinin bulunduğu görülmüştür. İdare tarafından kadın tutulan olması durumunda kadın personel tuvaletinin kullanıldığı belirtilmiştir. Nezarethane bölümündeki tuvalet ve banyolarda erişilebilirliğe ilişkin düzenlemelerin olmadığı görülmüştür.

48. Ziyaret Heyeti tarafından nezarethane odalarının her birinde doğal aydınlatma için tel örgülü aydınlatma penceresinin bulunduğu ve ayrıca koridordaki lambalar aracılığıyla da yapay aydınlatmanın sağlandığı görülmüştür.

49. Amirlik binası girişinde yangın tüplerinin olduğu ve gerekli bakımlarının yapıldığı görülmüştür.

50. İdare tarafından tutulanların yemek ve içme suyu ihtiyacının günde üç öğün olmak üzere Polis Evi Şube Müdürlüğüne sağlandığı ve ilave içme suyu taleplerinin de karşılandığı belirtilmiştir.

51. İdare tarafından tutulanlar arasında ilaç kullanan olması durumunda bu ilacın kişinin ailesi veya yakını tarafından temin edildikten sonra görevli personel tarafından kullanılmasının sağlandığı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra acil durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezinin aranarak ambulans çağrıldığı belirtilmiştir.

52. Nezarethane bölümündeki odalarda kameraların bulunduğu, tuvalet ve banyo kısımlarında mahremiyetin sağlandığı ve kör noktanın bulunmadığı görülmüştür. İdare tarafından kamera kayıt süresi 30 gün olarak ifade edilmiş ancak Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede ziyaret tarihinden 13 gün öncesine ait kamera kayıtlarına erişilebilmiştir. İdare tarafından kamera sistemlerinde değişiklik olduğu ve sürenin kısalmış olabileceği belirtilmiştir. Son görüşmede İdareye genel olarak kamera kayıt sürelerinin kısa olması ile ilgili husus aktarılmış olup İdare tarafından sürelerin uzatılması için çalışma yapılacağı belirtilmiştir.

53. Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter'in düzenli tutulduğu ve defterdeki kayıtların PolNet sistemine kaydedildiği görülmüştür.

54. Nezarethaneye Alınanların Kaydına Ait Defter'e göre kamera kayıt süresi içerisinde tutulan kişi olmaması sebebiyle defter ile kamera kayıtları karşılaştırılamamıştır.

55. Amirlikte 1 müdafî görüşme odasının bulunduğu ve kamera bulunmadığı görülmüştür. İdare tarafından bu odanın ayrıca personel dinlenme odası olarak kullanıldığı ifade edilmiştir.

56. Amirlikte 1 ifade alma odasının bulunduğu ve bu odada kamera bulunmadığı görülmüştür.

57. Nezarethane bölümünde Nezarethane Talimatnamesinin Türkçe dilinde asılı olduğu görülmüştür.

III. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

58. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Müdürlük tarafından, Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmış, gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice temin edilmiştir. Bu çerçevede, İl Emniyet Müdürlüğü İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

59. Hem İl Emniyet Müdürlüğü hem de Polis Merkezi Amirliği nezarethanelerinde bulunan battaniyelerin kenarlıklarının tutulanların kendilerine zarar vermesini önlemek amaçlı kesilmesi,

60. Hem İl Emniyet Müdürlüğü hem de Polis Merkezi Amirliği nezarethanelerinde oluşabilecek acil bir durumu veya tutulanların sağlık durumlarında oluşabilecek ani gelişmeleri

ve benzeri durumları daha iyi şekilde takip edebilmek için odalara acil durum butonlarının yerleştirilmesi¹,

61. İl Emniyet Müdürlüğü nezarethanelerindeki kadın tuvaletine hijyen malzemelerinin temin edilmesi²,

62. Hem İl Emniyet Müdürlüğü hem de Polis Merkezi Amirliği nezarethanelerindeki tuvalet ve banyolara erişilebilirlik standartlarına uygun şekilde tutunma barlarının konulması³,

63. İl Emniyet Müdürlüğü nezarethanelerindeki bazı odalarda çalışmayan lambaların tamir edilmesi,

64. Hem İl Emniyet Müdürlüğü hem de Polis Merkezi Amirliği bünyesindeki kamera kayıt sürelerinin uzatılmasına ilişkin düzenleme yapılması,

65. İl Emniyet Müdürlüğü nezarethane odalarının yer aldığı koridor duvarına Nezarethane Talimatnamesinin asılması⁴,

66. Personelin BM İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi İçin El Kılavuzu (İstanbul Protokolü) içerir şekilde işkence ve kötü muameleyi inceleme ve belgelendirme eğitiminin almasının sağlanması⁵

¹ Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (AİÖK/CPT) Standartları, CPT/Inf(2002)15-part, para. 48: “Polis nezaretindeki kişilerin her zaman nezaret görevlileriyle kolayca temasa geçebilecek durumda olmasını sağlamak için gerekli önlemler alınmalıdır. CPT heyetleri bazen, polis hücrelerinin polis memurlarının normalde bulunduğu ofislerden veya masalardan uzak olduğunu ve gözaltındaki kişilerin polis memurlarının dikkatini çekebilecekleri herhangi bir imkâna (örneğin çağrı sistemi) sahip olmadığını gözlemlemiştir. Bu şartlar altında, çeşitli olaylara (gözaltındaki tutulanlar arasında şiddet, intihar girişimi, yangın vs.) zamanında yanıt verilememesi olasılığı oldukça yüksektir.”

² AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002)7-part, para. 42: “(...) Nezaretteki kişiler gerektiğinde temiz ve düzgün şartlarda doğal ihtiyaçlarını karşılayabilmeli ve uygun yıkanma imkânlarına sahip olmalıdır.”

³ BM Engelli Hakları Sözleşmesi madde 14: “Taraflar Devletler engelli kişiler eğer herhangi bir süreç sonunda özgürlüklerinden mahrum edildiyse; bunun diğer bireylerle eşit koşullar altında yapılmasını; engellilerin uluslararası insan hakları hukukuna uygun olarak güvencelere sahip olmasını ve makul düzenlemeye ilişkin hükümler dâhil olmak üzere Sözleşme'nin hedefleri ve ilkeleriyle uyumlu muamele görmesini sağlar.” Committee on the Rights of Persons with Disabilities, Guidelines on article 14 of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities: The right to liberty and security of persons with disabilities, 2015, para. 18; BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin denetim mekanizması olan Engelli Hakları Komitesi tarafından hazırlanan Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme'nin 14. Maddesine İlişkin Kılavuz İlkeler uyarınca Taraflar Devletlerin; “alıkonulan engelli kişilerin alıkonuldukları yerde bağımsız olarak yaşayabilmelerini ve günlük yaşamın tüm yönlerine tam olarak katılabilmelerini sağlamak için, banyo, avlu, (...) gibi çeşitli alanlara ve hizmetlere diğerleriyle eşit bir şekilde erişimlerinin sağlanması da dâhil olmak üzere, ilgili tüm önlemleri alması” gerektiğini, aksi takdirde “erişilebilirlik ve makul düzenleme eksikliğinin engelli kişilerin Sözleşme'nin 17. maddesiyle bağdaşmayan ve 15(2) maddesinin ihlalini teşkil edebilecek standart altı alıkonulma koşullarına maruz bırakabileceğini” vurgulamaktadır.

⁴ Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 25'inci maddesinin beşinci fıkrasına göre: “Nezarethane girişine, onaylanmış nezarethane talimatı asılır.”

⁵ AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) 9, para. 34: “Şüphelilerin sorgulanması, tatminkâr bir biçimde yapılabilmesi için özel eğitim gerektiren ve uzmanların yapması gereken bir işidir. İlk olarak ve özellikle, sorgulamanın amacının tam olarak ne olduğu kesin olarak belirlenmelidir; amaç, sorgulamayı yapan memurların gözünde suçlu olduğu varsayılan bir kişinin itiraf etmesini sağlamak değil, incelenmekte olan konu hakkında gerçekleri öğrenmek için

hususları tavsiye edilmektedir.

doğru ve güvenilir bilgilere ulaşmak olmalıdır. Şüphelilerin sorgulanması sırasında uygulanacak davranış kurallarının belirlenmesi, kolluk kuvvetlerinin uygun eğitimi almasına ek olarak, yukarıda belirtilen amaca uymalarını çok kolaylaştıracaktır.”